KAŞ Kİ, "KAŞ Kİ"LƏR OLMAYAYDI...

Həyatımızın yaşarı duyğuları haqqında elegik düşüncələr

Dünya bir pəncərəymiş, hər gələn baxıb keçər. Hikmətli sözmüş. Dünyanın əzəli- axırı haraymış? Bilmədik. Kaş ki, biləydik. Bu dünya fani dünyaymış, heyf ki, bilmirik. Qalan yaxşılıq imiş, gedən bədən. Qalan ruhmuş, göylərdə baş'mız üstündə dolaşır, gedən nəfəsmiş. Bilmədik. Mövlanə demişdir:

Mal sahibi, mülk sahibi,
Hanı bunun ilk sahibi.
Mal da yalan, mülk də yalan.
Varsa əgər, bir az da sən oyalan.

Mal- mülk sahibi olmaq da insana hər şey vermədiyini başa düşsəydik... kaş ki. Təəssüf ki, canından yaxın insan əlindən qeyb olub getdikdən sonra çox şeylərə kaş ki deyirsən. İnsan xislətidir, neyləmək olar.

Qəlb sirdaşım, can yoldaşım, həyatını, canını vətəninə, ailəsinə, qohum-qardaşlarına "uf" demədən şam kimi əritdi. Hamını fikirləşdi, özündən başqa. Hamını anası-atası, balası, övladı kimi istədi- özündən başqa. Cəfalar çəkdi. Gecə-gündüz yorulmadan, tükənmədən çalışdı, vuruşdu. Hamının rifahı üçün özünü oda-közə vurdu-özünü unutdu. Tükənmədi dedim, ancaq tükəndi. İllərlə istirahət etmədən, sağlamlığına fikir vermədən monoton bir həyat yaşadı. Dövlətini, xalqını göz bəbəyi kimi sevirdi. Gecə- gündüz dövlətçiliyin keşiyini çəkməyi özünə borc bildi.

Metro onun iş yeri yox, birinci ailəsi idi. Evdə - yataq otağında 4 telefon aparatı var idi. İkisi mobil, biri ev, biri də metronun daxili telefonu. Vaxt- bivaxt zənglər gəlirdi. Gündüzlər işdə olurdu, gecələr isə telefonlar susmaq bilmirdi. Metronu evdən idarə edirdi. Mən hərdən yuxusuz qalmağımdan şikayət edəndə cavabı belə olurdu: metro gecə- gündüz işləyir, mən necə yata bilərəm? Razılaşırdım. Gündüzlər işdə olurdu. Saat 8.00-dan axşam saat 21.00- 22.00-a qədər. Yeməyini də "ayaqüstü" yeyirdi. Arada tədbirlərə, dövlət səviyyəli görüşlərə gedirdi. Xəstəxanalara baş çəkirdi. Xəstə qohumlara, dostlara, metro işçilərinə yardım edir, onların könlünü alırdı. Qohumların, dostların xeyrini, şərini buraxmazdı, onları sıxıntı çəkməyə qoymazdı. Ancaq, metronun işçilərinə başqa bir münasibət göstərərdi. Onlar sanki onun ən yaxınları, doğmaları idi. Onlara aybaay maaşlarından çıxmaqla illik kredit verdirərdi. Gənclər evlənərkən, əgər hər ikisi metro işçisidirsə, evlərinin mebelini alardı, toy xərcinə kömək edərdi. Metronun rəhbər işçilərilə birlikdə toyda iştirak edər, gənclərə xeyir- dua verərdi. Bayramlarda-yeni il şənliyində, Novruz, Qurban bayramında imkansız işçiləri sevindirər, hamısına mükafat yazdırardı. Qurban bayramında qurbanlar kəsdirər, kasıb, şəhid, qazi və yetim uşaqlı ailələrə dağıdardı. İnsanlara sevgisi böyük idi. Küçədə dilənən uşağı da sevindirər, əyilib başını sığallayardı. Qəlbi, ürəyi geniş idi. Onun ürəyinə minlərlə insanlara sevgi yerləşərdi. Onu haradasa, kimsə aldadanda, yalan söyləyəndə deyirdi, qoy olsun, onun buna ehtiyacı var ki, haqq- hesabı düz demir. O, hər şeyi aydın bilirdi, görürdü, ancaq çox zaman üzə vurmurdu. Çox təəssüf ki, bundan istifadə edən insanlar da var idi.

Dostlarına çox sədaqətli idi. Onları bəlkə də, qardaşdan artıq istəyirdi. Hər kənddən, hər bölgədən, hər ölkədən dostları var idi. Müdrik qocalar demişkən, hər kəndə bir ev tikmişdi. Minlərlə insanın qəlbində yuva qurmuşdu.

Tez coşurdu, tez hirslənirdi, ancaq tez də barışırdı. Əsəbləşərdi: ancaq başqalarının səhvinə görə özünə cəza verərdi. Kimsə onun haqqında pis danışırsa, demək ona daha çox yaxşılığı keçibmiş.

"Yaşaması mümkün olduğu halda, yaşana bilinməmiş xoşbəxtliklər..." F.Dostoyevski "kaş ki"lərin tərifini belə vermiş...

Şəms Təbrizi yazıb:

Həyat bir şərabdı - hamı içəcək.
Tabut bir atdı - hamı minəcək.
Məzar bir evdir - hər kəs girəcək.
Ölüm bir yuxudur - hər kəs görəcək.

Kaş ki, yazımı davam etdirə biləydim. Etdirəmmədim, davamı gəlmədi. Çünki o artıq həyatda yoxdur, yaşaya bilmədi, yaşasaydı yazının arxası gələrdi. Həyatı param-parça oldu. Yamamaq istədik - yamayammadıq. Yaşatmaq istədik - yaşadammadıq. Ömrü sapa düzülmüş mirvari dənələri kimi yerə səpələndi. Döşürmək istədik- döşürəmmədik. Kaş ki...

Bəzən adama elə gəlir ki, ömür bir yuxudur, bir də gözünü açıb görürsən ki, hansı yaşdasan. Xəyalən qayıdırsan əzəl günlərə. Gözlərinin önündən sinema pərdəsi kimi ötənlərin fərqinə varırsan. Mənmi yaşamışam - deyirsən bu ötən günləri.

Kaş ki, çox şeyi zamanında görüb, ağı, qaranı səhvsiz ayıra biləydik. Bu, hər kəsə aiddir, insanlığa aiddir. Həyat təcrübəsi bizi zaman-zaman üzü gələcəyə hazırlayır. Həyatımızda qalan yaxşılar olur, yaxşılıqlar olur.

Nikbinlik həyatımızın mənasıdır. Tağı müəllim çox nikbin adam idi. Yumoru, zarafatı, gülüşü, hökmü, məntiqi sərrast bir dəqiqliyə əsaslanırdı.

...Qoy ölüm heç sevinməsin, o daim bizimlə olacaq, bizim yanımızda olacaq. Bizdən cismən ayrılıb, ruhən, fikrən bizim yanımızdadır.

Əzizlərim, sizi sevən, sizə candan yaxın olan insanların qəlbini qırmayın, vaxt gələr həsrət qalarsınız səsinə, gülüşünə, duruşuna, yerişinə, navazişinə.Tanrı bizə nə az, nə çox, dübbədüz 48 il bir yerdə yaşamağı rəva gördü: 18 oktyabr 1976 - 18 oktyabr 2024-cü illər arası. Xalq şairi Hüseyn Arif deyir:

Yaxşı ki, həsrətin tüstüsü yoxdur,
Göz-gözü görməzdi yer kürəsində.

Elə bil ki, Sücayət Kəlbəcərli də ustad Hüseyn Arifin sözünü tamamlayır:

Nə biləsən külə dönür ürəyim,
Bir şeyin ki, tüstüsü yox, hisi çox.

48 illik enişli-yoxuşlu, təlatümlü, dalğalı həyatının şahidi, ömür-gün yoldaşım Tağı Əhmədovla bağlı duyğularım tükənməzdir. Qəlbən tənhalaşanda könlümü ağır itkinin kədəri çulğayanda hər şey yadıma düşür. Əlbəttə, qayğısızlığın, kədərsizliyin, qəmsizliyin şirinliyini kədər içində, qəm içində yaşamaq kimsəyə asan gəlməsin.

Həyat belədir, onun axarını dayandırmaq, səmtini dəyişmək olmaz axı.

Dədə Qorqud havayı demirdi ki, "Gəlimli gedimli dünya, son ucu ölümlü dünya".

Kimsənin sahiblənə bilmədiyi dünyaya "dünya mənimdir" deyənlərin heç biri sahiblənə bilməz.

Mən bilmirəm əsl qəhrəman kimdir? Həyatın acılarına, ağrılarına dözə bilən, nikbinliyini, həyatsevərliyini itirməyən, ümidsizliyin özünü ümidə çevirən adam qəhrəman deyilmi?

Qətiyyən o fikirdə deyiləm ki, Tağı müəllimlə bağlı düşüncələrim nə vaxtsa bitib tükənəcək. Mən onun parlaq obrazına, həyatsevər təbiətindən gələn işığa dönə-dönə qayıdacam, zaman-zaman qayıdacam. Həmişə də elə hesab edəcəm ki, təzə söz deyirəm. Təzə sözlə xatirələrimi yazıya gətirirəm.

Əziz oxucum, sən məni yaxşı başa düşərsən. Bilərsən ki, könlü ovutmaq üçün sözdən üstün dayaq, sözdən üstün kömək yoxdur. Elə ona görə mən sözə üz tutdum. Sözlə özümü ovutmaq istədim. Düşündüm ki, bəlkə, sözüm Tağı müəllimin xatirəsini əziz tutub, onun yoxluğuna görə kədərli duyğular yaşayanlar üçün də sözümün təskinliyi olar. Təskinlik məlhəm deyil, bəlkə, məlhəmdən daha çox üstündür yaraya. Özü də göynəmi zaman-zaman ötməyən yaraya.

Hələlik bu qədər, əziz oxucum. Söz çoxdur, yeri gəldikcə desən daha yaxşıdır.

Müdriklər yaxşı deyib: Bizdən ayrı düşənlərə ehtiram əbədi borcumuzdur.

Salatın ƏHMƏDLİ,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent
yazıçı-publisist.

MENTALİTET: TAĞI ƏHMƏDOV

Belə demək olar ki, mən az qala metropolitendə anadan olmuşam. 44 il metropolitendə işləmişəm. Metronun 30 illiyindən başlayaraq metropolitendə rəhbər olmuşam. İşçilərin hamısının, demək olar ki, soyadı, evləri ilə tanıyırdım. İnsanlıq naminə etmişəm hər şeyi. Məsələn, işçilərə faizsiz ssuda verirdim. Kiminsə övladı ali məktəbə qəbul olurdusa, imkanı yox idisə, ödəməyə deyirdim, gəl, ərizə yaz, bir illikfaiz almadan sənə suda verirəm. Ehtiyacını ödə. Bir il müddətində qaytararsan. İnsanlar da öz işlərini görürdü. Onkoloji xəstələrə, ürəkdən şuntlama əməliyyatına gedənlərə yardım edilirdi. Evlənənlərin hər ikisi metropoliten işçisidirsə, onlar üçün mebel dəsti alınırdı. Çünki, biz bir ailə idik.Və mən elə fikirləşirdim ki, ailənin başçısı kimi hardasa metronun bir işçisi acdırsa mən də acam.

(Baku post saytı)